

Izhaja
10. in 25. dne
vsakega meseca.

Stoji za
celo leto 3 glj. —
pol leta 1 „ 80
četrť „ — „ 80
Posamezne štev.
15 kr.

Oznaniła
tkrat natisenena
od vrste 15 kr.

Naročnina,
oznanila in reklamacije
pošiljajo se
upravnistvu
v Maribor.
Odrpte rekla-
macije so
poštne proste.

POPOTNIK.

Glasilo

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Spisi in dopisi
pošiljajo se
urednistvu
v Maribor,
Reiserstrasse 8.

Pismom,
na katera se želi
odgovor,
naj se pridene
primerna poštna
znamka.

Na anonimne do-
pise se neoziramo.

Nepraktična pisma,
se ne sprejemajo.

Rokopisi
in na
čeno poslane knjige
se ne vračajo.

Stilistična razvojna teorija Schiessl-ova.

Podava Ludovik Černež.

(Dalje.)

4. Sistematika.

Kar se tiče sistematike spisovnega pouka, navaja Schiessl tri pravila:

1. Spisovni pouk mora napredovati neprestano od priprostega in najložjega, do težjega.
2. Začeti se mora z nazorom in usposobljati mora po metodičnem napeljevanju v postopku in zakonih umetnosti učence polagoma za njih samostojno izkoriščanje.
3. Napredovati mora neprestano od najprostejših in najložjih stilističnih razkazov do težjih.

Zadnje pravilo je posebne važnosti in Schiessl je iz njega izvedel sistematično vrsto spisov, ki se naj gojé v ljudski šoli.

Kot najložjo — torej najprvo — postavil je povest, pri katerej imamo že snov in razporedbo, ves razvoj, in nam je treba le stilizovati, to se pravi, pripovedovati, kar se je korakoma zgodilo.

Schiessl pa bi naj bil v večjo jasnost vendar opomnil, da velja to le o reprodukcijah, da-si se umeva to iz prejšnjih točk. — Splošna trditev pa: „Povest je torej najbolj objektivna vrsta spisja in zahteva najmanj subjektivne umetnosti“, je popolnoma napačna. Avtor bi bil moral reči: „Reprodukcija povesti“.

Omeniti pa bi bil tudi moral, da ni reprodukcija povesti prav za prav kaka vrsta spisja.

Vsakdo mi bo pač pritrdil, da je vsekakor lažje popisati kako določeno stvar ali dogodek, nego sestaviti izvirno povest. Tudi razprava, kojo imenuje Schiessl najsubjektivnejšo in najtežjo vsega spisja (kar je za šolo res), je lažja nego povest v tem pravem smislu.

Za spisovni pouk pa je Schiessl celó prav razvrstil tvarino tako-le:

1. Povest. — 2. Popis. — 3. Razprava.

Med te je uvrstil in jim podredil vsa druga plemena spisja, kakor zgodovinske povesti, popise dogodkov itd.

Pisma in opravični sestavki morajo se po Schiesslu obravnavati celo posebej, ločeno od drugega spisovnega pouka.

Upiraje se na vse to, postavil je Schiessl tri metodično-sistematične vrste za spisovni pouk, koje označuje sam tako-le:

1. stopnja.

Začetni pouk.

„Stilistični pouk mora se pričeti s celo priprostimi, malimi povestmi, ki se sestavljajo pred očmi učencev z njih sodelovanjem, ali pa se jim pripovedujejo (povejo) vzgledni spisi, ki se potem pod nadzorstvom in po nepostranskem navajanju reproducirajo. (To bi naj bil avtor postavil na prvo mesto. Pis.) Smoter teh prvih vaj je, da se učenci na celo praktičen način seznanijo s stilističnimi razkazi in z njih kompozicijo in stilizovanjem, ter da se vzbudi njihov čut za stilistično, komponovalno in estetično pravost in potrebnost. (Stadij nazornega pouka ali gole reprodukcije.)“

III.

Metodika spisovnega pouka.

2. stopnja.

Sistematično navajanje h komponovanju.

„Ker se naj uče učenci samostojno komponovati, ne smemo ostati pri izdelkih, ki nastajajo z vedno pomočjo, in tudi ne pri samih reprodukcijah, ampak začeti moramo polagoma uvajati učence v pouk o komponovanju in ta, kakor tudi stilistični pouk primerno razvijati. To je naloga druge stopnje stilističnega pouka.“

Schiessl razdeljuje to stopnjo na tri oddelke, katere označim kratko:

1. S pomočjo učiteljevo poišče se korakoma načrt in izvede se tako tudi naloga po tem načrtu.

2. Učenci si že po navajanju in nadzorstvu učiteljevem razjasnijo sami nalogo, poiščejo sami po vodstvu smotra in razvojne misli načrt in ga tudi tako izvedejo.

3. Pomoč učiteljeva se vedno bolj umakuje. On le nadzoruje, popravlja in, če treba, nekoliko pripomore. Od učencev se zahteva najprej celo samostojno izvajanje naloge po načrtu, potem pa tudi samostojna sestava načrtov.

3. stopnja.

Vaja prostih spisov.

„Od tega trenutka, ko se od učencev zahteva, da izgotovijo načrt in nalogo celo samostojno, nastopil je stilistični pouk tretjo stopnjo, in njegova daljna metodična naloga je zdaj le še, da se učenci v sestavljanju celo prostih spisov primerno vadijo. Učitelj je odslej le še kritik, ki pregleda izgotovljeno nalogo po stilističnih, kompozicijonalnih in estetičnih zahtevah, koje se morajo staviti dobremu razkazu, on presojuje in razkazuje ter skuša tam, kjer se mu zdi potrebno, odpraviti pogoške in napake, ki se še delajo, z razjasnjevanjem, s poukom in z navodom.“

Na to razlaga Schiessl, da se ne sme z drugimi razkazi začeti, dokler se niso učenci še dovolj seznanili s komponovanjem povesti.

Po povesti sledé pripovedni popisi, potem popisi rečij, razpravni popisi itd.

Koncem obsoja avtor dosedanja postopno vrsto.

5. Organizacija spisovnega pouka v ljudski šoli.

Schiessl govori o dvojni nalogi ljudske šole, katero smatra prvič kot pripravnico za srednje šole in drugič kot samostojno učilišče. On zahteva, da se do tiste dobe, dokler se ne oddadó srednjim šolam namenjeni učenci, ozira le na te, in poučuje sistematično v pripovedovanju, potem pa, ko ti učenci odidejo, naj bi se gledalo posebno na prakso.

Ta razprava nima za ogromno večino naših šol nobene veljave. Pri nas je prvič le prav malo učencev, ki so namenjeni za nadaljne študije in drugič so naše ljudske šole tako malorazredne, da odhajajo učenci še le iz zadnjega razreda v srednje šole. — Sicer pa ni to nobene posebne važnosti.

Začetek spisovnega pouka določa Schiessl prav za tretje šolsko leto.

Obširno govori potem o spisovnem pouku v posameznih šolskih letih, ter razpravlja večinoma že znana pravila. Najvažnejše misli hočem omeniti pozneje pri nalogi.

Ko še omenja Schiessl metodično postopno vrsto za nerazdeljene šole, govori koncem splošne razprave o popravi nalog. Tudi o tem bomo govorili pri nalogi; a sedaj si pogledjmo

Glavni nedostatek Schiessl-ovega dela.

Izhodišče vseh Schiessl-ovih izvodov je pojem o stilističnem smotru; kajti verjeti moramo avtorju samemu, ki pravi, da je ta pojem „der Hexenmeister, der die ganze Entwicklungstheorie hervorgezaubert hat“.

Schiessl naglaša celo prav, da nas mora voditi pri spisu njega individualni smoter, ki mora „vso sestavo in izvajanje razkaza od začetka odločevati“ in s katerim mora računati „vsebina, kompozicija in stilizacija“. Celo naravno je torej, da ga moramo postavljati na prvo mesto, česar pa Schiessl sam ni storil dosledno. Kakor sem že omenil, imenuje pri „opravih pisateljevih“ in pri „navodu“ za prakso predmet pred smotrom.

Nadalje se nam mora zdeti govoričenje o „končnih smotrih“, o „pravem realnem smotru“ jako sumljivo, tako tudi velelnik: „Imenuj končno smoter, kojemu naj služi njihov spis, in izvabi iz njih po tem smotru načrt in izvedbo!“

Kako bo pa vodil učence smoter, ki ga ne vedó sami, ki se jim mora še le imenovati?!

Vse to kaže že nekako, da ni bil pojem o stilističnem smotru Schiesslu samemu popolnoma jasen, in, če preštudiramo praktični del (ki obsega nad tri četrtine vse knjige, ter navaja h komponovanju posameznih vrst spisja), prepričamo se začuden, da ni imel pravega pojma o njem.

Knilling pravi o stilističnem smotru: „Man verstand es nicht (pred Schiessl-om), Capital aus diesem wichtigen Begriff zu schlagen.“

No, Schiessl je res razvil iz tega pojma obširno teorijo, koji pa je zmajal sam temelj s tem, da je pokazal, kako nejasno mu je izhodišče: niti pri jednem vzglednem spisu ni rabil pravega stilističnega smotra!

Poglejmo vso stvar natančneje! Na str. 40. pravi Schiessl:

„Tak spis izraste torej tako rekoč iz posebnih danih razmer in ima resnični smoter n. pr.: kaj napisati, da bi lahko to pozneje zopet brali, — samemu sebi najvažnejše, najzanimivejše in to, kar je najbolj vredno znanja, zabelježiti, — to, kar smo slišali, kratko zaznamiti itd. Tako je sestava spisa povsem slična komponovanju v življenju. Kajti v praktičnem življenju ima vsak spis kak vzrok, ki izhaja iz danih razmer, v katerih se nahaja pisatelj; vsak spis ima nadalje poseben smoter, ki je v zvezi s temi razmerami, in po tem smotru se ravna vsa kompozicija spisa, vsebina in stilizacija: tako privaja šola svoje gojence že od začetka na prakso življenja, šolski spisi postanejo pripravitelji za prakso in dosednji prepad med šolo in življenjem izgine (ist überbrückt).“ Na str. 15. pravi, da je učenceva zbirka „einleuchtend realer Endzweck“ spisja.

(Dalje sledi.)

Kmetovalčevo čarilo.

Učna slika za višjo stopnjo. (IV. Ber. št. 16.)

(Konec.)

Čitaj sledeči odstavek! Kaj pomeni beseda: enoglasno? (Vsi so tako rekli, kakor bi bil jeden.) Povej mi besede: Enoglasno je bil nekriv spoznan po svojem! (Vsi so spoznali, da Krezin ni kriv čaranja.) Koga imenujemo svojce? (Družino, sorodnike in prijatelje.)

Shvatanje 2. in 3. odst.

Temu sledi celotna ponovitev v prosti besedi.

Kaj pomenijo spodaj drobno tiskane besede: Iz latinskega? (Ta spis je preložen iz latinskega?)

6. Označitev oseb v primernem sestavku. Katera oseba nam bodi vzgled? (Ta točka se tudi lahko porabi za spisno vajo.)

6. Nauk. Pridne roke in umna glava so največji zaklad. Delo stori človeka čvrstega, zdravega in ga varuje reve.

8. Primerjatev čitanj slične vsebine. (IV. Ber. Trije svetovalci; III. Ber. Čudna skrinjica.)

9. Čitanje učencev.

II. Formalna obravnava.

NB. Razumeva se samo po sebi, da ni treba vseh teh točk, katere hočem tukaj navesti, obravnati, ampak te, ki so na vrsti v načrtu slovniškega pouka; spisje je izvzeto.

1. Izpišite vse v tem berilu vam nove besede in postavite zraven znane izraze! Dobro je, če imajo učenci za to posebne zvezke, v katerih se zbira besedni zaklad.

2. Pravopis. Pogledati si hočemo vse one besede, katere bi pri pisanju delale težkoče (osobito, če se v izgovarjanju ne slišijo vse črke). Italija (Italja), italijanski, Italijan (taljanski, Taljan). Suženj, sužen človek; odpustiti, nedov, odpuščati (odpuhčati); poljske (zum Felde gehörig), polske (polnisch), polzke (schlüpfrig); dosti obširnejša (pleonazem); raztolmači se pomen besede „dosti“; sodišče nam. sodihče; zgoraj navedene nemčizme itd.

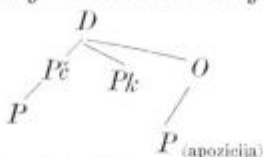
3. Skladje. Zapišite a) samostalnike kakor: kmet, suženj itd. in pristavite tem iz njih izvedene sorodne samostalnike na pr. kmetovalec, kmetica, —avs, —avsa, —ija, —ovalstvo; suženj, —a, sužnik, —ica, —ost. b) glagole in izvedite iz njih sorodne samostalnike n. pr. živeti: živež, življenje, život, žitje. c) pridevnike n. pr. oblečen: obleka, oblačilo, oblačenje. Ali pa d) narobe: iz samostalnika izvajajte sorodne pridevnike, glagole.

4. Rekcija. Izpišite glagole kakor: odpustiti, pripraviti, obdelovati itd. in pristavite jim samostalnike (dopolnila) kakor so v knjigi, ter zapišite vrhu samostalnikov sklon.

(Odpustiti iz sužnosti²; pripraviti si zemljišče⁴; obdelovati polje itd.) Postavite pa zraven v oklep tudi sklon, katerega bi še lahko imel od tega glagola zavisen samostalnik! (Odpustiti iz sužnosti²[4.]) Izpišite po vrsti glagole, ki imajo pri sebi samostalnik v 2. skl., v 3. skl., v 3. in 4. skl. itd.

5. Skladnja. a) prosto razširjen stavek.

V starem veku je živel v Italiji kmetovalec Furijs Krezin.

D = dopov., O = osebek, Pč = prisl. dol. časa, Pk = prisl. dol. kraja, P = prilastek.

Jednake slike stavkov so radi svoje priprostosti in jasnosti vsega priporočila vredue. Otroci jih hitro pojmiyo in z veseljem izvršujejo. Več se najde v letošnjem letniku „Oesterreichischer Schulbote“. — Določite besedna plemena!

b) zloženi stavek. α) priredje: Bil je prej suženj, a pozneje ga je gospodar odpustil iz sužnosti. β) podredje: To posestvice je obdeloval tako dobro in umno, da mu je rodilo veliko več, nego sosedom dosti obširnejša polja. Kako to obravnavati, zahteva posebna učna slika, torej tukaj zadosti.

6. Dobeseden govor. Prišedši pred sodnika, govoril je Krezin kaŕoč . . . : „To so moja čarila“ itd. Pazite na znamenja (ločila), ako stoji napovedni stavek v začetku, v sredini, na koncu! Spremenite dobeseden govor v prostega z vezilom „da“! Ali se dela dvopičje samo pri dobesednem govoru? Kdaj še? (Jan. str. 28., § 52, b, c.) Ali se dela narekovaj samo pri dobesednem govoru? Vaje.

7. Spisje. Izdelane spisne vaje so merilo in zrelo vrednosti šole. Česar učence spodobno zapisati ne zna, tega tudi ne vé. Spisje naj bo torej v ljudske šoli isti gojence, katerega je treba z vso skrbjo in doslednostjo negovati. — Spisno vajo sestavljajo učenci pod vodstvom učiteljevim. Na podlagi tega čitanja dal bi se sestaviti tak-le spis: Kje je živel Furijs Krezin? Kaj je bil? Ali so samo v Italiji preganjali čarovnike? (Ne.) Ali bo torej treba omeniti to deŕelo? (Ne.) Ali so sodili samo Furijs Krezina? Potrebujemo li torej to ime? (Ne?) Kdaj je živel ta kmetovalec? (V starem veku.) Povej mi za to drug izraz! (Nekoč, nekdaj, v davnem, minolem času.) Ali še sedaj preganjajo čarovnike? Bodemo li torej potrebovali določitev časa? (Da.) Kaj je bil ta kmetovalec prej? (Suženj.) Kaj se je potem z njim zgodilo? (Oproščen je bil?) Ali je to vaŕno za naš spis? (Ne.) Kaj je imel ta človek? (Malo posestvice.) Kako ga je obdeloval? Je to vaŕno pri našem spisu? (Da.) Pa mi povej sedaj stavek, katerega smo tako dobili! (Nekdaj je živel kmetovalec, ki je svoje malo zemljišče tako dobro in umno obdeloval, da mu je rodilo veliko več, nego sosedom obširnejša polja.) Kakšni so mu postali zato sosedje? (Nevošljivi.) Kaj so storili? (Zatožili so ga.) (Stavek: Njegovi sosedje so mu bili radi tega nevošljivi in so ga zatožili pri sodišču, da čara.) Česa se je res bal kmetovalec? (Obsodbe.) Kaj je ukazal svoji družini? (Naj gre z njim, sin pa naj spravi na sodišče rejene vole in poljsko orodje.) (Stavek: Ker se je kmetovalec bal obsodbe, ukazal je družini, naj gre . . .) Kaj je storil, ko je prišel pred sodnike? (Pokazal jim je družino, vole in poljsko orodje ter rekel, da so to tisti čudodelni pripomočki, s katerimi tako dobro gospodari.) Kdo je še bil na sodišču? (Ljudstvo.) (Stavek: Ko je prišel pred sodnika in ljudstvo, pokazal jim je . . .) Kakšen je bil konec sodbe? (Spoznali so, da ni kriv in šel je vesel domov.) To kot zadnji stavek.

Učitelj sedaj to pridobljeno snov v celoti pripoveduje in učenci večkrat ponové. — Ali bi se dal ta sestavek tudi v odstavke razdeliti? Pripoveduj mi do tje, kako daleč bi naj segal prvi odstavek! Tako za 2. in 3. odstavek. Na čem se spozna razdelitev v odstavke? Začne se z novo vrsto in nekoliko bolj na desno, ko druge vrste.) Spis se ponovi po odstavkih. — Sedaj pa si še hočemo ogledati, kakšna ločila so v teh stavkih. Povej mi še enkrat prvi stavek! Koliko ločil bo treba? Kje stoji vejica? Kaj je na koncu stavka? Ako so v stavku besede, pri katerih se je bati, da bodo učenci slovniško grešili, se beseda kratko razpravi, zapiše ali pa samo opozori na njen pravopis. Ako se jednake naloge tako pripravljajo, bodo učenci kmalu dobili dovolj samostojnosti, spis več ali manj z lastno močjo dovršiti; tudi v slabejših učencih se bo vzbudilo veselje do samostojnega dela, ko bodo videli, da rudeče kriŕe-kraŕe v njih spisnicah izginjajo — in to je namen in naloga šole.

Ta spis pa se lahko tudi tako porabi, da a) kmetovalec to sam pripoveduje, kar je doŕivel; b) kmetovalec poroča to svojemu prijatelju v pismu; c) kmetovalčeva ŕena pripoveduje, kar se je moŕu dogodilo; d) kmetovalčeva ŕena pripoveduje to prijateljici v pismu.

V. Pulko.

Opazovanje narave.

Zopet sem si zabeleŕil v svoj šolski dnevnik veselo, v šoli doŕivljeno uro? Zakaj?

Bila je prirodoepisna ura in obravnaval sem lisico. Ali je že videl kdo izmed vas

lisico? prašal sem prejšnji teden otroke. Da, in ne; le malo jih je bilo tako srečnih, videti jo, pa še takrat navadno le od daleč. A ste li že kaj slišali ali čitali o nji? prašam zopet. Tu so odgovorili vsi: da. — Dobro! Če ne boste mogli zvečer takoj zaspati, pa zberite v duhu vse one basni, pripovedke in pregovore, katere ste čitali in slišali o lisici, kajti prihodnji teden si jo bomo natančneje ogledali.

Meni pa so tudi pri pripravi na to snov prišla pred oči pretekla šolska leta, osobito ljudsko-šolska, iz katerih sem si o lisici zapomnil le to, da ji je — ime lisica. Čital in slišal sem sicer o njej mnogo, ali kakšna je, to je prevzela otroška domišljija in si ustvarila poljuben stvar. Zakaj to? No, videl je nisem nikoli, predstavljal sem si jo torej tako, kakor se še danes predstavlja deveta dežela. Zato pa sem že takrat, ko sem se začel pripravljati na svoj poklic, trdno sklenil, storiti vse, kar se da, da je pouk zanimljiv, koristen in vstrajen.

Kako veselje torej, ko so ugledali otroci toliko razupito tetko natlačeno pred seboj. Le samo migljaja je bilo treba in gledali so, mislili, našli, roke kvišku in odgovarjali da je bilo veselje. Odtod tudi moje veselje! Le nazoril torej: in še enkrat: nazoril!

Vsakega pojava v naravi pa ni mogoče v šoli uprizoriti; zato je treba učence navajati k opazovanju, da prinesejo s seboj kolikor le mogoče, četudi surove, neobdelane snovi, ki sili po preobrazbi, po odkritju. Ker so pa pogosto vzroki prikaznij otroškemu duhu skriti, ker še učenci ne poznajo njih učinkov, ker se jim zde navadne, vsakdanje, zato so s svojim opazovanjem kmalu pri koncu. Da se to ne bo zgodilo, treba jih je opozoriti, kje, kedaj in kako naj opazujejo; pridobljena snov pa se mora na pravem mestu porabiti. Zato je treba, da si učitelj reči, koje je v opazovanje pri-

poročil, zabeleži. Ta tvarina se potem razvrsti in uporabi kot uvod ali pa kot poraba pri dotičnem predmetu. Tukaj nekaj prikazni, ki se opazujejo po zimi.

Kje vzbaja solnce (gora, vas itd.) kje zahaja? Kateri veter največkrat piha? Ujami snežinko na rokav in poglej nje podobno! Ali so snežinke zmiraj jednako velike? Kakšen je zrak, kadar padejo velike snežinke? ko padajo drobne? Kaj je na ljudske govoric: Sneg ne more iti, ker je premrzlo? Kje ste zapazili prej sneg, kakor pri nas v dolini? S čim so obdana včasih drevesa, plotovi, pa tudi ljudje, ki so na potu? Kje se dela tem največ ivja? Kaj se dela na stoječih vodah? Ali je led na dnu ali na vrhu? Kaj ste opazili na posodi, v kateri je voda zmrznila? Kaj se sliši včasih zunaj, ko so jasne, mrzle noči? Kaj opazujete na vrelih in tekočih vodah? (Ljudje pravijo, da je pozimi studenčna voda bolj topla, kakor poleti.) Kaj visi od strehe? Na kateri plati strehe je največ žvenkljev? Na kateri strani začne sneg najprej kopneti? Kaj opazujemo takrat okoli dreves, drv, kamenja itd. (Ljudje pravijo, pomlad bo skoro; les in zemlja že jesta sneg.) Katerih živali ni po zimi pri nas? Kateri ptiči so prišli k hišam? Kateri se potikajo po cestah, po polju, po gozdu? (Usmilite se stradajočih ptic!) Kje si videl zajca? — Kaj vidiš, ako dihaš v mrzli zrak? Kaj opaziš, ako odpreš doma hišna ali hlevska vrata? itd. itd.

Razumen učitelj bo našel še veliko več podobnih vprašanj, katera mu bodo pri pouku izvrstno služila. Prvi pogoj pa je, da učitelj sam opazuje; kar je vzel iz knjig, je mrtva snov. Učenci s polno bisago, učitelj z živim prepričanjem, iskrenim zanimanjem in s pošteno mero, ha, pa se bo južinalo, da bo veselje! Drugače pa bode vsi tako prazni in medli odšli, kakor ste prišli.

V. Pulko.

Slovstvo.

Novosti.

„Materine sanje“. Slika v jednom dejanju. Spisal E. Gangl. Izdala družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani. Natisnila „Narodna Tiskarna“. 1896. I. Str. 20. Ta lepa alegorija, katera se je pri letošnjem koncertu „Glasbene Maticе“ na korist družbi sv. Cirila in Metoda predstavljala z največjim uspehom, izpričuje novič redko nedarjenost gospoda Gangla. Verzi so vseskozi čisti, dikcija je vznesena, snov sama pa kaj poetična. Priporočamo knjižico

prav topla. Dobiva se izvod po 15 kr., pri knjigovozu g. I. Bonaču v Ljubljani.

„Narodna šola“ družbe sv. Cirila in Metoda v Št. Rupertu pri Velikovecu. Pomnoženi ponatis iz „Mira“. Izdalo in založilo uredništvo „Mira“. — Cena 10 kr. — V Celovcu 1895. — Natisnila Družba sv. Mohorja. — Ker je čisti dohodek iz prodaje te knjižice namenjen v dober namen, priporočamo jo najtopleje.

„Povesti“, spisal dr. Ivan Tavčar, I. zvezek. V Ljubljani 1896. l. Založil pisatelj, tiskala Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg. Str. 354. Prijatelji slovenske literature bodo gotovo veseli, da izidejo zbrani spisi Tavčerjevi. Zdaj leži pred nami prva knjiga, katera prinaša povesti „Ivan Slaveč“, „Antonijo Gledjevič“, „Bolna ljubezen“, „Gospa Amalija“, „Mlada leta“ in „Med gorami“, slike iz loškega pogorja. Pisatelj pravi v predgovoru: „Globoko že tičim v jeseni življenja in političnih bojov viharji so mi izsušili vir pisateljske fantazije. Polastila se me je želja, zbrati okrog sebe svojega duha otroke. Ta želja naj se mi ne šteje v zlo, in tudi svoje sovražnike prosim, naj me zaradi samoljubne te želje ne obsojajo prekruto: saj so mi moji spisi že tako nakopali mnogo sovraštva, a le malo prijateljstva. Omenjena želja pa je ravno zaradi pre mnogih napadov na moje spise vsaj deloma opravičena: občinstvu, ki je čitalo napade, se ponuja prilika, da spozna napadene spise v celoti, če se hoče o njih poučiti. Drugega ne vem navesti v svoje opravičevanje. Vse povesti v tej zbirki so pisane tekoma zadnjih devetindvajsetih let. Nekaterim izmed njih se pač pozna, da jih je spetela in rodila mladostna fantazija pisateljeva. Vendar jih gledé njih vsebine nisem prav nič prenarajal in popravljal; takšne so, kakor so bile tiskane v raznih

leposlovnih listih“. Povesti dr. Tavčarja izidejo v petih ali šestih zvezkih, katerih vsak bode obsegal okoli 20 tiskovnih pol. Posamezni zvezki se bodo izdajali v večmesečnih presledkih, vendar tako, da bode vsa zbirka dotiskana najkasneje v dveh letih. Nevezan zvezek stane 1 gld. 20 kr. v platno vezan 1 gld. 50 kr., elegantno vezan zvezek 2 gld. 10 kr. Pri poštnih pošiljках je doplačati po 10 kr. poštne. Prva knjiga je lepo natisnjena in kaj lično vezana.

„Ilustrovani narodni koledar“. Uredil in izdal Dragotin Hribar. Ta koledar izšel je letos že devetič. Lotošnji je v nekaterih ozirih še nadkrilil predidóče, zlasti gledé ilustracij. Poleg koledarskega dela obsega knjiga tudi jako raznovrsten, bogato ilustriran zabavni del, v katerem čitamo životopise dr. V. Oblaka, Jos. Lendovška, kanonika Kluna, Jos. Pagliaruzzi-ja (Krilana), dalje pesem „Slepec“ ruski zložil V. L. Vjeličko, preložil A. Aškerc, potopisno črtico „Huda luknja in njene podzemeljske jame“, spisal Fr. Kocbek, dalje „Ruše“, spisal Fridolin Sevnčan, „Pisatelj Orlov“, spisal Fr. Govekar, „Celjski grofi“, spisal P. pl. Radics, „Važni dogodki v letu 1696“. Priporočamo ta koledar prav toplo. Cena elegantno vezanemu izvodu 1 gld., broširanemu 70 kr.

Društveni vestnik.

Št. 103. Iz „Zaveze slov. učiteljskih društev“.

Vsa ona zavezina učiteljska društva, ki nam še niso vrnila v začetku meseca julija v izpolnitev razposlanega društvenega „izkaza“ za leto 1896., prav lepo prosimo, da nam naznanijo vsaj število svojih članov. V začetku l. 1897. moramo javiti politični oblasti število zavezinih članov, pa jih ne vemo od 10. društev, ker 10 jih še ni doposlalo omenjenega „izkaza“.

Prosimo tudi, da se nam prijavi vsaka sprememba v društvenem vodstvu.

Letnege doneska „Zavezi“ za l. 1896. še ni vplačalo 8 društev. Tudi ta prosimo prav lepo, da store svojo dolžnost, ker želimo, da bi bila v redu zavezina blagajnica.

Vgovor g. Jer. Ravnikar-ja, — o sijajno gmotnem stanju slovenskega ljudskošolskega učiteljstva, je prišla nesmiselna tiskovna pomota. Namesto: „Je Bedürfnisreicher ein Mensch ist“ itd. mora stati: „Je Bedürfnisfreier“ itd.

Slavna uredništva onih cenjenih listov, ki so ponatisnili govor, prosimo, da popravijo to neljubo pomoto.

Predsedništvo „Zaveze slov. učiteljskih društev“
v Št. Juriju pri Kranju, 22. dec. meseca 1896. l.
Drag. Česnik s. r., tajnik. Luka Jelenc s. r., preds.

Fr. Luznar s. r., blagajnik,

Ptuj. Naše učiteljsko društvo je zborovalo dne 3. decembra meseca t. l. Po običajnem pozdravu predsednika gospoda Žihra, in po potrjenju zadnjega zapisnika, prečita se oni dopis, ki omenja „Slovenčev“ „pons asisorum“. Sprejme se predlog gospoda Kavkler-ja namreč: ker naše glasilo „Popotnik“ ni napadeno, ne se ozirati na boje kranjskega učiteljstva z duhovščino.

Temu sledi podajanje gospoda profesorja Cilenška o vzgoji pritlikovcev. Tvarina je bila razdeljena tako-le: 1. Vzgojitev podlog. 2. Vzgojitev francoske prave, popravljene in vretenaste piramide. Da nam zamore gospod profesor podati le kaj dobrega, o tem ni dvombe; saj je Slovencem dobro znan kot dičen pisatelj in zveden strokovnjak. Zato je govoril gospod predsednik vsem iz srca, ko je zahvalil gospoda poročevalca na njegovem trudu. Ker je slišati, da nas želi omenjeni gospod profesor še večkrat počastiti s plodovi svojih izkušenj, želeti bi bilo — obilnejše udeležbe.

Po tej lepej razpravi pa nas je neki gospod kolega spravil s „Koledarjem družbe sv. Mohorja za l. 1897.“ v opravičeno ogorčenost. Pregledujoče „Imenik udov družbe sv. Mohorja“ srečavajo nas skoraj v vsakej župniji tudi učitelji kot udje omenjene družbe. To je gotovo lepo. Poglejmo si pa

štivo koledarja za l. 1897. in sicer spis: Nevednost in sleparstvo! Na strani 34. se štuli učitelj — k vaskemu briču. Brič je slepar — neznačajnej; učitelj je krivorotnik — neznačajnej! To pa gotovo ni lepo! Posebno pa ne za odbor družbe s takim namenom, kakor ga ima družba sv. Mohorja. Bralci teh knjig so večinoma priprosti ljudje, ki segajo najraje po pripovedstih. (Druga je s perijodičnimi beletrističnimi listi.) Vsaka tiskana beseda pa je takemu človeku neomajljiva resnica. „Saj stoji tako v knjigi“, bo rekel in pljuval s tem v obraz svoji lastni razsodnosti. To ni pot naravno-verske vzgoje, ako se podkaplje ugled učitelja-vzgojitelja. V šoli si prizadeva učitelj vcepiti otrokom čut do vzvišene, lepega, dobrega; prizadeva si vzgojiti iz njih koristne ude države in človeštva, a oče, mati, — Koledar itd. pa pravijo, da je ta učitelj „figa-mož!“ Vabi se s tem ob enem, da se o tej stvari izrazijo tudi druga društva v občen ukrep.

Na prijazno povabilo gospoda Matjašiča, vodje državne trtnice, pokusili smo popoldne letošnji žlahtni vinski pridelek. — o.

Hum pri Ormožu. (Učiteljsko društvo.)

V dan 5. novembra meseca t. l. zborovalo je naše društvo prvič v novem šolskem letu običajno v ormoškem šolskem poslopju. Obiak je bil precej povoljen in imeli smo čast pozdraviti dva nova društvenika (g. J. Tomaziča, podučitelja pri Svetinjah, g. B. Serajnika, podučitelja na Runeči) ter g. J. Šabeca, pomožnega učitelja pri Sv. Miklavžu kot podpornega uda. Po običajnem pozdravu in vsprejetem zapisniku čitajo se razni dopisi, mej katerimi naj omenim okrožnice „Lehrerbunda“, tiče se zborovanja in razstave v Ljubnem, ter nevega društvenega glasila društva „Kaiser Franz Josef-Stiftung“, s katerim isto prosi dobrohotne podpore za revne učiteljske udove na Štajerskem. Pobirateljem doneskov se izvoli g. Porekar.

Slednjič prečita se še vabilo k pristopu društvu, ki se peča z opazovanjem zemeljskega potresa ter je v rokah g. profesorja Hoernesa v Gradcu. Dopisom sledilo je uvodno predavanje predsednika g. Porekar-ja v „rokotvornem pouku za dečke v ljudskih šolah“. Predavatelj nam je kaj zanimivo opisoval začetek tega važnega pouka ter razložil na svojej izložbi važnejše iz leparstva in rezbarstva. Umevno je, da bi bilo preveč, ako bi povedal, da je k sklepu svojega zanimivega predavanja priporočal vsakemu ta pouk, kajti na izloženih rečeh in iz predavanja dobil je vsak navzočih veselje in željo, se sam v tej stroki izvežbati, ko bi Dunaj le tako drag ne bil. — Predavanju sledilo je občno odobravanje. Izmed predlogov vsprejel se je soglasno pismen predlog g. Vabiča, naj naše društvo, ki ima sedaj več muzikalno naobrazhenih močij, prireja v teku prihodnjega časa zabavne veselice z vstopninami, katera naj bi se uporabila za ustanovitev

narodnih knjižnic. V odbor, ki bo skrbel za to, so pa voljeni gđc. M. Melcher, g. A. Porekar, g. J. Rajšp in g. Fr. Vabič. G. Rajšp. predlaga, naj se društvo zavzame zato, da se pravično razdeli odškodnina in potni stroški o priliki uradne konference. Po daljšem razmotrivanju se konečno soglasno izvoli predlagatelj, ki naj bi potom pismene vloge na mero-dajnem mestu stvar pravično uredil. Nadalje vpraša g. Košar, se je li kaj omenila interpelacija na deželnega poslanca glede zboljšanja našega gmotnega stanja o priliki volilnega shoda, pri katerem nekaj strahopetnežev vkljub društvenemu sklepu ni bilo navzočih, na kar se sklene, obrniti se po našem poslancu do vseh štajerskih slovenskih poslancev s prošnjo, da bi soglasno glasovali za zboljšanje našega gmotnega stanja. Slednjič se na predlog gospoda Rajšpa sklene, vse tiste, kateri se bodo brez opravičenja odtegnili društvenim zborovanjem, navesti nominativno v glasilu. Občni zbor se določi na 7. dan meseca januarija prihodnjega leta. Konečno naj omenim, da je predsednik čestital gospodu Avg. Šabecu, kateri je imenovan c. kr. učiteljem na c. kr. rudarski šoli v Idriji ter zaključil današnje zborovanje. A. Š. Humski.

Maribor. (Vabilo.) Učiteljsko društvo za mariborsko okolico ima 7. januarija meseca 1897. l. ob pol 11. uri glavno zborovanje na učiteljišču v Mariboru po sledečem vsporodu: 1. Zapisnik. 2. Poročilo o društvenem delovanju minulega leta. 3. Poročilo blagajnika in pregled računa. 4. Volitev novega odbora. 5. Podavanje g. Jožefa Kotnika: „Zrak in svetloba in njun upliv na zdravje in življenje“. Gospodi člani odbora naj se zberó ob 9. uri v Leitersberški šoli pri g. Neratu, kjer bo odborova seja. K mnogoštevilni udeležbi vabi Lasbacher, t. č. predsednik.

Hum pri Ormoži. Učiteljsko društvo za ormoški okraj ima svoj občni zbor dne 7. januarija meseca 1897. l. v ormoškem šolskem poslopju ob pol 11. uri predpoludne z nastopnim vsporodom: 1. Zapisnik. 2. Dopisi — društvene zadeve. 3. Znanstveno podavanje. (Tvarina in g. predavatelj se še naznanita v posebnih vabilih na šol. vodstva.) 4. Pripravljanje živega srebra. Učna slika za višjo stopnjo. G. Avg. Šabec. 5. Letno poročilo posameznih funkcionarjev, volitev odbora in volitev treh pregledovalcev računov. 6. Predlogi in nasveti. K prav mnogoštevilni udeležbi uljudno vabi za odbor:

A. Porekar, t. č. načelnik.

Iz Črešnjevca. (Vabilo.) Slovenjebistriško učit. društvo zboruje v četrtek, dne 7. januarija meseca 1897. l. dopoludne v Sl. Bistrici po tem-le vsporodu: 1. Ob pol 10. uri pevska vaja. 2. Zapisnik in dopisi. 3. Poročilo o delovanju učiteljskega društva v preteklem letu. 4. Primerno prednašanje gospoda

Š. Vodenika, 5. Pogovor, kako bi se obhajala petindvajsetletnica učiteljskega društva, 6. Iz vprašalne škrinjice, 7. Poročilo blagajnika, 8. Volitev novega odbora, 9. Nasveti.

Vojnik. (Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj) ima v nedeljo dné 3. januarja meseca 1897. l. ob 10. uri dopoludne v celjski okoliški šoli svoj letni glavni zbor s tem-le dnevnim redom: 1. Petje, 2. Zapisnik, 3. Društvene zadeve, 4. Pogovor o tovariša A. Horvateka okrožnici (glej „Popotnik“ št. 23, stran 364), 5. Prosto-ročno risanje na najnižji stopinji ljudske šole na podlagi elementarnega merstva; na šolski tabli po-čituje nazorno g. R. Knaflič, 6. Poročilo tajnika o drugem letu 1896, 7. Poročilo blagajnika o minolem društvenem letu, 8. Volitev 3 pregledovalcev društvenih računov, 9. Volitev odbora za l. 1897, 10. Določí se društvenina za 1897. l. 11. Določijo se časniki in knjige za bodoče leto, 12. Iz naše vprašalne škrinjice, 13. Razni predlogi, Tovariši in tovarise! Da se vidimo polnoštevilno; to upa in prosi odbor.

Iz Vurberga. (Vabilo.) „Učiteljsko društvo za ptujski okraj“ bo imelo svoje glavno zborovanje

dné 7. januarja 1897. l. ob 10. uri dopoludne v okoliški šoli. Vspored: 1. Zapisnik, 2. Dopisi, 3. Poročilo o društvenem delovanju leta 1886, 4. Podavanje (nadaljevanje) g. profesorja Cilenška o vzgoji pritlikovcev, 5. Volitev novega odbora, 6. Slučajnosti in nasveti, K mnogobrojni in pravočasni udeležbi vabi odbor.

Sv. Trojica v Slovenskih goricah. Nedeljo dné 3. januarja meseca 1897. l. ob 11. uri dopoludne ima Št. Lenartsko učiteljsko društvo pri Sv. Lenartu v Slovenskih goricah svoje glavno zborovanje. Vspored: 1. Zapisnik in dopisi, 2. Poročilo odborovo o društvenem delovanju v preteklem letu, 3. Volitev novega odbora, 4. Učni poskusi in sicer: gospodčina Melanija Sittig, gg. Črnko in Kranjc (po form. stopn.) 5. Nasveti, K obilni udeležbi vabi uljudno ude kakor tudi sosedne tovarise odbor.

Vabilo. Šaleško učiteljsko društvo bode zborovalo v petek dné 1. januarja meseca 1897. l. ob 10. uri predpoludne v Šoštanju po sledečem vsporodu: 1. Zapisnik in dopisi, 2. Letno poročilo, 3. Volitev odbora za leto 1897, 4. Nasveti in predlogi, K obilni udeležbi vabi odbor.

Dopisi in druge vesti.

S Tolminskega. Dné 14. novembra meseca se je vršila v Tolminu uradna okrajna učiteljska konferenca. Počastil je konferenco s svojo navzočnostjo deželni šolski nadzornik g. vitez Klodič-Sabladoski.

Poročilo o stanju ljudskih šol v okraju je bilo sprejeto z malimi izjemami pohvalno.

Kot ovire šolskemu napredku povdarjale so se posebnó: ubožstvo, prevelika razteznost šolskih občin in nemarnost krajin šolskih svetov.

Gledé krajin šolskih svetov se je sprejel predlog g. predsednika z dodatkom A. Vrtovca, da vsi okrajni šolski sveti v deželi naprosijo deželni šolski svet in isti deželni zbor, da bi sprejel v zakonito določbo dodatek kakor na Nižjeavstrijskem, da sme namreč okrajni šolski svet z globami siliti nemarne krajne šolske svete k izvrševanju svoje dolžnosti.

Gledé pomanjkljivih šolskih tiskovin je poročal A. Vrtovec in priporočal več sprememb. V to svrho volil se je poseben odsek, ki ima tiskovine pregledati in potrebno nasvetovati prihodnji konferenci.

Gledé prirodoepisnega pouka so vsi gg. učitelji in gđe. učiteljice napravili pisnene izdelke, na podlagi kojih je gradivo odbral in napravil učni načrt za jedno- in dvorazrednice A. Vrtovec, za tri- in štirirazrednice pa g. J. Krajnik. Načrti so se brez sprememb sprejeli. Nekojim gg. učiteljem ni bilo všeč, da sta gg. J. Krajnik in A. Vrtovec mej drugim izdelke tudi uredovala. A to se je

zgodilo na izrečen ukaz okrajnega šolskega sveta. — Poročilo okrajne učiteljske knjižnice se je vzelo na znanje za izvolitvijo posebnega odseka, ki ima pregledati račune g. Širca preteklih let in prihodnji konferenci poročati. Ustanovila se je knjižna podružnica v Kobaridu.

Konečno je prišlo na vrsto Vrtovčevih 8 samostalnih predlogov, tičečih se zboljšanja obupnega gmotnega učiteljskega stanja in pa premestitev učiteljskega iz Kopra v primernejši kraj. Večina predlogov je bila sprejeta, a o premestitvi učiteljskega iz Kopra se predlagatelju ni pustilo razpravljati. Vendar je hitel Vrtovec nekaj važnih momentov povedati, na kar je g. vitez Klodič-Sabladoski pripomnil, da se na premestitev učiteljskega iz Kopra že misli in pride to vprašanje na kompetentnem mestu v kratkem v razpravo.

Po konečnih sklepnih formalnostih se je prebral odlok deželnega šolskega sveta, s kojim se jemlje g. J. Krajniku kot provizoričnemu učitelju na c. kr. pripravnici v Kobaridu pravica, še nadalje zastopati učiteljstvo v okrajnem šolskem svetu. Ta odlok je vse učiteljstvo osupnil. A. Vrtovec je sicer ugovarjal in povdarjal krivico in protizakonitost tacemu postopanju. Pojasneval, da je g. J. Krajnik še vedno definitivni učitelj v Podmeltu z vsemi svojimi pravicami, da je zastopal g. Fr. Dominko v jednaki lastnosti učiteljstvo v okr. šol. svetu itd.

Deželni šolski nadzornik g. vitez Klodič-Sabladoski ni ugovarjal omenjenim Vrtovčevim opazkam, priznal jih je celo in le pripomnil, da je odlok sklep deželnega šolskega sveta na podlagi propadlih Jakobovih rekurzov v Gorici.

V Gorici je pa stvar vsa drugačna in se ne da niti od daleč primerjati z g. Krajnik-ovo zadevo. V Gorici namreč se je odvzela vadničnim učiteljem pravica volitve učiteljskih zastopnikov v mestni šolski svet. Zarad ljubega miru trpé vadnični gg. učitelji to prikrajšanje na svojih pravicah, kar bi se pa utegnilo kedaj še maščevati.

Mestni učitelj — znani avstrijski patrijot — se je za vadnične gg. učitelje pri ministerstvu pritožil in naravno res propadel z opombo, da ni on kompetenten za druge rekurzov delati. Tako je — in nič drugače. Kje je tukaj trohice sličnega z g. Krajnikom? Dosti o tem.

Zbranemu učiteljstvu se naznani, naj si pridejo popoldne ob 3. uri drugzega zastopnika volit. Učiteljstvo si je izvolilo g. Josipa Kenda.

Po konferenci si je šlo učiteljstvo in g. vitez Klodič ogledat drevesnico „Sadjarskega društva“ v Tolminu. Na to je bil skupen obed pri g. Moderjanu, kjer se je pelo, govorilo in napivalo. Proti večeru se je učiteljstvo razšlo.

Gospod urednik! prosim imejte z menoj potrpljenje in sprejmite v cenjeni „Popotnik“ še sledeče:

1. Blagorodni gospe Berta Triller in Ilka Devetak naberate te dneve prostovoljne doneske za ubogo šolsko mladino. Živili!

2. Novi zakonski načrt je tedaj sankcioniran. Visoki deželni šolski svet, uvažuje revščino ubogega in lačnega učiteljstva, je izdal učiteljstvu koristen odlok na okrajne šolske svete, da se jemlje ozir pri povišanju tudi že leta 1896. Učiteljstvo je visokemu deželnemu šolskemu svetu zato zelo hvaležno.

Učiteljstvo v Goriškem okraju je po novem zakonu že uvrščeno in povišano. Kaj pa pri nas? 7 učiteljev in 2 učiteljci — mej njimi čakajo nekoli že več let definitivne službe! Ni zadosti, da dotični že na petletninah brez svoje krivde velike škode trpé; kaj pa sedaj, ko boče za 9 status manj številni?

3. Šola v Tolminu je že 14 dni zaprta zaradi oslovskega kašlja.

4. Na štirirazrednici v Kobaridu je začasnim voditeljem imenovan g. Anton Miklavič.

Sv. Matej — (Istra) 17. prosinca 1896. Veleccienjeni gospodine uredniče! Liepa mi se pruža prilika, koju propustiti ne mogu, a da se ne lotim pera. Umoljavam Vas s' toga, da mi blagoizvolite ustupiti malko prostora, da v Vašem cienjenom časopisu nanizam, objelodanim žalostne, al zdruge strane opet vesele i radostne glasove i pojave tičuće se hrvatskog učiteljstva Istre. Opravdano se nadam, da ćete veleccienjeni gospodine svom pripravnoću

udovoljiti mojoj želji, jer Vaš list kano glasilo „Zaveze“ vsim ine zadaće ima smatrati svetom zadaćom, da dva svierla štono u jedan plamen staše sjat, poput Vestalinka vjerno čuva i podžiže.

Slovensko učiteljstvo znam da neće prezietiti ili čak se naljutiti na ono što sam mu nakanio priobćiti, pošto sam uvjeren, da će ga zanimati. Zato eto me pri stvari.

Nije davno, da su se dva naša vjerna druga, buditelja i prosvietitelja zapuštenoga istarskoga patnika, učitelj Mijo Bursić i učitelj Ante Trošt preselila iz ove suzne doline u bolji i mirniji život. Velju nije davno, jer im se tekao par puta prerani grobovi okitiše pramaljetnim cvietom i zelenilom

Polak one poznate:

„Rod bo onaj, koji mrtve štuje,

Na prošlosti budućnost si snuje —“

podigla je toj dvojici stališka samosvjest, sloga i požrtvornost u bratinskoj ljubavi sa gg. istarskimi svećenici dne 12. pr. mjeseca n Jursićih, a dne 3. t. mj. u Lupoglavi nadgrobne kamen ploče, vidne znake, da se usried zelenila i cvieća sjaju i blistaju o sunčanom žaru i o sjaju mjesečine, te tim zasvjedoče poznijem potomstvu i celom svijetu našu ljubav, koja i preko groba traje.

Tom se je prigodom našlo na okupu, ne samo učitelja iz ciele Istre, no i gg. svećenika i tim ukazali prvi svojim doista prerano umrlim sudrugovom najliepšu harnost za kratko, ali mukotrpno djelovanje u vinogradu pučke naobrazbe, a drugi bjelodano pokazali, da u velike ciene, štaju i uvažuju zasluęe učiteljstva po narod i da im je vrlo mio i vele drag učiteljski stališ.

Obojici najliepsim, najimpozantnijim se načinom uz mnogobrojno saućeše pućanstva to podignuće obavilo. Uz svećanu službu božju, uz nadgrobni piev i nadgrobne govore izrećene po ravnajućem učitelju iz Lanišća, g. J. Jakcu i g. Jos. Bačiću, nadučitelju iz Buzeta.

Pokojni Mijo Bursić rodio se je dne 27. rujna 1868 u selu Čabrunici u Istri. Nauke svršio je na učiteljišću u Kopru godine 1888. Službovao je u Sv. Petru u šumi — zatim u Kringi — a u Jursićih nješto preko jedne godine, gdje ga nemila smrt zateče dne 11. novembra godine 1893.

Pokojni Ante Trošt rodio se je godine 1870 u Starom Pazinu u Istri. Na koparskom je učiteljišću svršio nauke. Učiteljevao je jedino u Lupoglavi, i tu ga snadje smrt 9. veljače 1893.

U najliepšem dakle cvietu mladosti uzvitlala se nad njima neumoljiva, britka kosa smrti, i odkosila, strovalila je u hladan grob. Niesu bismo mogli reći niti okusili gorćine i borbe svoga uzvišenoga zvanja, no samo slast i radost, pa doista moralo im je teško biti dieliti se životom, teško prignuti glavu pod smrtnu kosu.

Pokojni Mijo ostavio iza sebe ožalošćenu, vjernu suprugu i jedinicu hćerku, a pok. Ante ožalošćenu

svoju. Pa kako da ne želimo i mi, a i cio narod za tako mladimi žrtvami?

Dá, žalimo i kličemo: pod spomen pločami, koje Vam mili pokojnici podiglo svećenstvo i učiteljstvo tužne Istre, bila Vam zemljica tielu lahka, a duše Vam se nauživale vječna pokoja!

Poslie tužnog opjela sakupiše se koli gg. svećenici, toli gg. učitelji dne 12. pr. mj. u Juršićih kod vrlog narodnjaka, dičnog starine župnika gosp. Velekinje, a dne 3. t. mj. u Lupoglavi-Dolenjavas isto kod župnika velezaslužnog P. Pikulića.

Obojica nas primiše u svoje gostoljubive kuće kano rođenu bratju; gladne nahraniše, žedne napojiše izvrstnom istarskom domaćom kapljicom, pa kad nam se jezici razvežače čavrljasmo, razgovarismo se i zabavljismo, da će nam dugo ostati u pameti neprisiljeno veselje kojeg se naužismo. Pala je tom prigodom mnoga liepa i zgodna nazdravica, a nije se zaboravilo nit na plemenitu družbu sv. Cirila i Metoda za Istro.

Što je pako osobitog spomena vrijedno jest, da je kod prvog odkrića bio izabran odbor sastojeci od gg. Ernesta Jelušića, Vinka Zidarića i Vinka Šepića, naročitom željom, da do odkrića spomenika u Lupoglavi imaju sastaviti pravila za osnuće učiteljskoga društva.

Gospoda od odbora, dala se odmah na posao. Pravila izradiše koja su velikim oduševljenjem bila primita. Društvu nadjenuše baš liepo ime. Sad ne treba drugo nego da privremeni odbor pravila pošalje, nadležnoj oblasti na potvrdu, što je valjda već i učinio.

Već odavna, što se u raznih prigodah izicalo čutili su učitelji Hrvati onkraj Učke gore potrebu da se udruže, al buduć u pojedinom kotaru nije ih bio dostatan broj, a da bi bili mogli ustrojiti samosvojno učiteljsko društvo, složiše se sada prigodom tužne zgode učitelji Hrvati četirjuh kotara istarskih, poimeme: pazinskoga, puljskoga, koparskoga, porečkoga, i do koji dan čuti ćemo, čitati ćemo vesele i radostne glasove, da se je ustrojilo novo učiteljsko društvo, koje pristupa u kolo dične „Zaveze slovenskih učiteljskih društva“. I ti učitelju isterski pokazati ćeš time, da nisi najzadnji, koji si zvan ne da samo doprinašaš u svoju korist, no da doprinašaš po koje zrnce i obćoj koristi, a ponajpače da doprinašaš po koje zrnce i na oltar pučke prosvjete.

Bože daj budi i ta grana na velikom stablu naroda vjekom zelena, pa pod liepim, dičnim imenom, kojim kane stupiti u javnost, včeličeni, vsokoljeni, ojunačeni dovinuli se plemenitih i uzvišenih ciljeva na čast i uhar sebi i domovini! —č

Z Notranjskega. Pričetkom decembra meseca je naš visoki deželni šolski svēt razdelil jako nizke nagrade ubogim učiteljem-trpinom za kmetijski pouk v preteklem šolskem letu. Za celoletno delovanje,

na teden najmanj po jedno uro, smo dobili borih pet do petindvajset forintov. Kdor je dobil dvajset ali celo petindvajset kebrov, moral je biti že jako dobro priporočen po znanih „gospodih“ tam gori pri zeleni mizi.

Ako bi ne imeli srca za narod in dom, rekli bi: „Kakoršno je plačilo, tako bodi tudi delo“, a tako pa delujmo in žrtvuemo tudi v prihodnje vse svoje moči nam izročeni mladini v korist, vsaj nas tolaži zavest, da spolnujemo svoje svete dolžnosti vestno in točno in da dobimo plačilo za ves naš trud tam, kjer ni muh in pa naših narodnih — prijateljev. —k.

Iz Ljubljane. (Kozlerjev „Zemljevid slovenskih pokrajin“ je v zalogi „Slovenske Matice“ že pred nekaj leti popolnoma pošel. Povprašuje se pogostoma po njem, a Matica ga nima več na razpolaganje.

Odbor se je zatorej odločil, da Matica izdaj nov „Stenski zemljevid slovenskih pokrajin“ s slovensko terminologijo v merilu 1—200.000 in na štirih listih. Skupna velikost vseh štirih listov bi imela 146 cm dolžine in 155 cm širine. Zemljevid bi bil izdelan natanko tako, kakor generalna karta e. in kr. vojaškega zemljepisnega zavoda, in bi imel poleg praktične tudi znamenito znanstveno vrednost.

Po proračunu Hoelzl-ove tvrdke na Dunaju, s katero je Matica v dogovoru, bi stalo 3000 izvodov novega „Steuskega zemljevida“ 6000 gld. Če se pa naroči le 1000 izvodov, stanejo 5000 gld. in vsacih 100 izvodov, pozneje naročenih, 180 gld.

Cena je torej, če se že prvotno naroči večje število, neprimerno nižja in stane potem 1 izvod le 2 gld.

Odboru je do tega, da pridejo društveniki, ki se za to stvar zanimajo, do lepega, uporabnega in tudi v zemljepisnem oziru dovršenega zemljevida, ki bi jim izvrstno ustrežal na potovanju po slovenskih krajih, v šoli pri pouku, v uradu pri raznovrstnih poslih in doma pri branju slovenskih knjig; zakaj v njem bi bili vestno zabeleženi vsi količak znameniti slovenski kraji po vseh slovenskih deželah, tako da bi popolnoma nadomeščal jako razširjeno in priljubljeno nemško generalno karto.

Zatorej prosí podpisani odbor vse p. n. gospode poverjenike, naj blagovolijo s priloženo naročilno polo vsak v svojem okraju nabirati naročnike na „Stenski zemljevid slovenskih pokrajin“.

Naroči se lahko vsak Matičin društvenik ali nedruštvenik. Zlasti pa prosimo gg. poverjenike, naj na naročevanje povabijo tudi krajne šolske svēte, društva in javne, zlasti občinske urade.

Naročilna pola naj se vrne odboru ob jednom z imenikom udov za prihodnje leto.

Podpisani odbor „Slovenske Matice“ se zanaša, da najde ta misel krepak odziv v vseh slovenskih krogih, in pričakuje prav ugodnega odgovora. Zakaj

samo v tem primeru, če se oglasi zadostno število naročnikov, bi mogla izdati Matica nameravani „Stenski zemljevid“.

V Ljubljani decembra meseca 1896. l.

Iz odbora „Slovenske Matice“:

Levec, predsednik.

Rutar, odbornik.

(Umrli) je dne 15. t. m. v Ormožu mladi, pa vneti in vestni učitelj gospod Anton Freuensfeld v 26. letu svoje starosti po jednoletnej mučnej bolezni. Mnogobrojna udeležba pri pogrebu je svedočila, kako priljubljen je bil umrli tovariš. Bil je vreden naslednik svojega pred 3 leti umrlega brata, pisatelja in pesnika slovenskega, Josipa Freuensfelda. Bodi mu zemljica lahka!

(Županom Krškim) bil je 16. t. m. izvoljen tamošnji meščanski učitelj, g. dr. Tomaž Romih.

(„Popotnikov koledar za 1897. l.“) je dotiskan. Stal je izdajatelj mnogo truda založnika pa ogromnih gmotnih žrtev. Urednik in založnik storila sta, kolikor le možno, vestno svoje, zatorej upata, da stori tudi slovensko učiteljsko svojo dolžnost ter seže pe koledarju do zadnjega komada. Le, ako se razproda najmanj 800 izvodov, bodo stroški pokriti. Naroča se naravnoč pri tiskarni A. Gabršček v Gorici najbolje s pošto nakaznico. Učiteljskim zborom priporočamo komulativno naročevanje. Še enkrat, tovarišice in tovariši, pridno po koledarju!

(Naša priloga.) Današnja številka prinaša častitim p. n. čitateljem okusno in umetno izvršeno sliko, s katero se opozarjajo na Kathreinerjevo sladno kavo. Menimo, da bode vsklik deklice: „meni diši najbolje“ marsikoga napeljal, da tudi sam poskusi, je li ta kava res tako dobra.

Št. 1248.

Učiteljska in podučiteljska služba.

Na v petrazrednico razširjeni ljudski šoli III. plačilnega razreda v Hajdinu (Haidin) je s prihodnim poletnim tečajem umestiti učiteljsko in podučiteljsko mesto definitivno, eventuelno tudi provizorično. Učitelj dobi brezplačno izbo, podučitelj pa ima za izbo nekaj malega plačati.

 S pričujočo številko završujemo XVII. letnik „Popotnikov“ ter se zahvaljujemo vsem njegovim duševnim in gmotnim podpornikom proseč jih i daljne blagonaklonjenosti. „Popotnik“ bode izhajal tudi v bodočem letu v dosedanji obliki 10. in 25. dan vsakega meseca in se držal svojega dosedanjega programa. Naročnina, katero je plačati naprej, znaša, kakor do sedaj za celo gld. 3.—, za pol leta gld. 1.60, za četrta leta gld. —.80. Pošilja se najceneje po vložnih listkih poštne hranilnice, kateri so priloženi današnji številki. — Kdor še ima za leto 1896. ali od prej pri upravnštvu kaj poravnati, naj to blage volje še v tem letu ali vsaj kmalu v novem letu stori, da se zamorejo računi redno sklepati. — Vsem podpornikom lista in prijateljem našim želimo prav vesele praznike in srečno novo leto!

Uredništvo.

Vsebina. I. Stilistična razvojna teorija Schiessl-ova. (L. Černej.) (III.) — II. Kmetovalčevo čarilo. (II.) — III. Opazovanje narave. (V. Pulko.) — IV. Slovstvo. (Novosti.) — V. Društveni vestnik. — VI. Dopisi in druge vesti. — VII. Natečaj.

Lastnik in založnik: „Zaveza“

Tisk tiskarne sv. Cirila v Mariboru. (Odgov. L. A. Brože.)

(„Nasvet spodnještajerskim tovarišem“). Pod tem naslovom nam piše naš dragi tovariš v cenjenem „Popotniku“ št. 23 od Sv. Petra nad Medvedjem selu, da bi se zbrali odposlanci spodnještajerskih slovenskih učiteljskih društev k zaupnemu posvetovanju, da določijo svoje stališče in jednako-merno postopanje tikajoč se okrožnice. („Kako si naj štajersko učiteljsko gospodarstveno opomore“), katero je razposlal odbor, izbran pri učiteljskem zboru v Gradcu. Ker take določbe za spodnještajersko učiteljsko niso samo važne, ampak tudi neobhodno potrebne, se strinjam zelo z nasvetom našega dragega tovariša od Sv. Petra ter želim, da bi se vršilo to zborovanje v sredini, to je na Pragerskem. Torej, dragi tovariši na delo!

V Črešnjevcih, dne 15. decembra meseca 1896. l.
Polanec.

Račun o nagrobnem spominku rajnemu nadučitelju V. Ribnikarju:

Grobni spominek z angeljem po pogodbi gld. 180.—	
360 zlatih črk po 7 kr.	25'20
Stavljenje in vkladanje slike	2—
Vožnja kamnoseku v Logatec in nazaj	1'25
Slika	4'50
Vožnja spominka iz Ljubljane	6—
Delavcem in zidarju pri stavljenju spominka	3'40
Skupaj	gld. 222'35
Izkazanih skupnih dohodkov je	„ 183'40
Primanjkljaj	gld. 38'95

Slavna društva, oziroma prijatelje in znance rajnega še jedenkrat prav uljudno prosim, da blagovolijo poslati še kak donesek, da se pokrije ta primanjkljaj.

Dolenji Logatec, dne 3. dec. meseca 1896. l.

Iv. Šega.

Prošnjiki in prosilke naj vložijo svoje prošnje, katere je opremiti s spričevalom zrelosti in učne usposobljenosti pri nenameščenih tudi z domovnico — potom predstojnega okrajnega šolskega sveta do dne 6. januarija meseca 1897. l. pri krajnem šolskem svetu v Hajdinu poleg Ptuja.

Okr. šol. svet v Ptuj, dne 7. dec. meseca 1896. l.
1—2

Predsednik: Scherer s. r.